

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З ІТАЛІЄЮ

Розвиток політичних контактів між Україною та Республікою Італія започатковано 28 грудня 1991 р., коли Італія визнала незалежність України, і вже в березні 1992 р. було відкрито посольство Республіки Італії в Україні. Україна спиралася на підтримку Італії і в розв'язанні фінансових питань у перші роки після здобуття незалежності. Завдяки наполегливості Італії Україні було надано фінансову допомогу країнами "Великої сімки". Саме Італія доклала зусиль стосовно запобігання скороченню запропонованої нашій державі фінансової допомоги за рішенням саміту країн у Неаполі 1994 р.; проведення реструктуризації українського боргу; надання підтримки Україні з боку ЄС, Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Міжнародного валютного фонду.

Також початком відносин між Італією та Україною можна вважати перший міжурядовий договір, який був підписаний 15 квітня 1992 року. Цей договір отримав назву «Римська угода». Дана угода показала, якими є основні наміри італійських капіталовкладників в економіку України [6]. Наприклад, у 4-му пункті угоди йдеться про те, що економічне співробітництво стане складовою частиною діяльності зі сприяння реформам в Україні при узгодженні на міжнародному рівні в рамках групи семи найбільш розвинутих промислових країн та з Міжнародним валютним фондом [6, с. 332-334].

Також були визначені основні напрями інвестиційного співробітництва: охорона здоров'я; захист навколишнього середовища; виробництво; науково-технічне співробітництво; виробництво; легка промисловість; чорна металургія; енергетика тощо.

Взаємодія України з Італією протягом 1990- 2000-х рр. в основному характеризується залученням італійського капіталу в економіку України.

Можна сказати, що цей процес складається з трьох етапів:

I. Протягом 1992-1995 рр. формувалася договірна база умов інвестування італійського капіталу, коли Італія досліджувала можливості української економіки.

II. У період 1996 - 2000 рр., динаміка торгівельно-економічного обігу між Україною та Італією набула сталих форм. Створювалися спільні українсько-італійські підприємства, досягли значних обсягів капіталовкладення італійського бізнесу в українську економіку.

III. Період 2000 - 2005 рр. характеризувався формуванням спеціальних вкладень італійських інвесторів у важку та легку промисловість України .

На початковому етапі торгівельних відносин між Україною та Італією спостерігалось значне перевищення обсягів українського експорту над імпортом. Якщо в 1994 р. розмір сальдо товарообігу між країнами становив 80 млн. дол. США, то надалі ця величина зменшилася і у 1996 р. склала 12,9 млн. дол. США.

За рахунок скорочення питомої ваги української продукції низької технологічної переробки, що постачається до Італії і збільшенням частки готової продукції вдалося здійснити вирівнювання структури торгівлі [5].

У 1997 р. товарооборот між Україною та Італією досягнув 796 млрд. дол. США. Притому, що 60 % склав експорт українських товарів, а 40 % - імпорт італійських товарів в Україну [4].

Обсяг експорту товарів за 2014 рік порівняно з 2012 роком склав 2468270,5 тис. дол. США (зріс на 11743,9 тис. дол. США або на 0,5 %), імпорту – скоротився на 725576,1 тис. дол. США або на 32,5 %. Обсяг експорту послуг за 2015 рік порівняно з 2012 роком склав 131,0 млн. дол. США (скоротився на 6,8 млн. дол. США або на 5 %), а обсяг імпорту –

скоротився на 11,1 млн. дол. США або 25 % (Табл. 1). В даний період експорт переважає над імпортом як в торгівлі товарами, так і послугами, а також показники експорту та імпорту знижуються у зв'язку з політичною та економічною кризою в Україні.

Таблиця 1. Зовнішня торгівля товарами та послугами між Україною та Італією у період 2012-2015 рр. [складено на основі 4]

Показник	Рік			
	2012	2013	2014	2015
Товари:	тис. дол. США			
-експорт	2480014,4	2357645,1	2468270,5	-
-імпорт	2234550,2	2086652,5	1508974,1	-
Сальдо	245467,3	270992,5	959296,4	-
Послуги:	млн. дол. США			
-експорт	137,8	149,3	144,8	131,0
-імпорт	44,3	58,3	46,0	33,2
Сальдо	93,5	91,0	98,8	97,7

Основними статтями українського експорту послуг у 2015 р. до Італії були: послуги в сфері комунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги – 47,2%; транспортні – 26,7%; послуги з переробки матеріальних ресурсів – 16%; ділові послуги – 8,2%.

У зальному обсязі імпорту послуг з Італії до України у поточному році найбільшу питому вагу мають наступні: послуги, пов'язані с подорожами – 24%; ділові послуги – 19%; транспортні послуги – 15,4 %; послуги в сфері комунікацій та інформаційні послуги – 12,7 %, фінансові послуги – 7,3%.

За даними Державної служби статистики України, за результатами торгівлі у 2015 р. Італія продовжує посідати сьоме місце серед країн світу за обсягом зовнішньоторговельного обігу товарами з Україною. За обсягом товарообігу України з країнами Європи, Італія посідає третє місце, поступаючись Німеччині та Польщі. За показником позитивного для України сальдо у двосторонній торгівлі Італія посідає перше місце у Європі. Обсяг українського експорту в Італію перевищує сукупний експорт у Німеччину та Францію.

У 2015 р. загальний обсяг взаємної торгівлі товарами та послугами між Україною та Італією становив 3,1 млрд. дол. США. При цьому, у порівнянні з показниками за аналогічний період попереднього року експорт зменшився на 19% (на 500,8 млн. дол. США) та склав 2,1 млрд. дол. США, імпорт скоротився на 35% (на 544,0 млн. дол. США) і склав 1,0 млрд. дол. США. Позитивне для України сальдо склало 1,1 млрд. дол. США.

За січень-грудень 2015 р. товарообіг між Україною та Італією склав 2,9 млрд. дол. США (зменшився на 25% або на 1,0 млрд. дол. США). Експорт товарів склав 1979,8 млн. дол. США (зменшився на 20% або на 488,5 млн. дол. США), а імпорт товарів склав 976,1 млн. дол. США (скоротився на 35,3% або на 532,8 млн. дол. США). Позитивне для України сальдо торгівлі товарами склало 1003,7 млн. дол. США (Табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка товарообороту між Україною та Італією у 2010-2015 рр., млн. дол. [складено на основі 4]

	Рік					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7
Товарооборот	3802,6	5045,3	4714,57	4444,29	3976,85	2956,0
Експорт	2412,3	3039,5	2480,02	2357,63	2468,29	1979,8
Імпорт	1390,3	2005,8	2234,55	2086,66	1508,56	976,1
Сальдо	+1022,0	+1033,7	+245,47	+270,98	+959,73	+1003,7

Основними товарами українського експорту в Італію є чорні метали (49,4%), зернові культури (кукурудза, пшениця) (16%), олія рослинна (7,6%), каолін та інші глини (3,3%), добрива (2,8%), макуха (2,8%), деревина і вироби з деревини (2,5%), шкіра і вироби з неї, включаючи одяг зі шкіри (2,3%), труби (1,9%), насіння і плоди олійних культур (1,3%), взуття (1,0%).

Основними товарами імпорту в Україну є котли машини, механізми (23,5%), пластмаси (7,1%), лікарські засоби (6,9%), електричні машини (5,7%), вироби з чорних металів (3,7%), шкури і шкіра (3,0%), фарби, лаки (2,6%), парфуми, косметика (2,5%), вина, вермути (2,5%), зчитувальна техніка (лазери), контрольно-вимірювальні прилади тощо (2,5%), транспортні засоби (2,2%), папір та картон (2,1%), тканини (2%), взуття (1,8%), цитрусові (1,6%), меблі (1,5%), органічні хімічні сполуки (1,3%), гума (1,3%), кава (1,1%), тютюнова сировина (1,1%)

У 2015 році обсяг взаємної торгівлі послугами між Україною та Італією склав 164,2 млн. дол. США (скоротився на 12,5% або на 23,5 млн. дол. США). Експорт послуг склав 131,0 млн. дол. США (скоротився на 9,5% або на 12,4 млн. дол. США), а імпорт склав 33,2 млн. дол. США (скоротився на 28% або на 11,2 млн. дол. США). Позитивне для України сальдо в торгівлі послугами склало 97,7 млн. дол. США.

На основі сказаного вище можна зробити висновок, що українсько-італійські відносини протягом довгого часу є досить продуктивними та перспективними і обумовлюються насамперед щорічним збільшенням обсягів двосторонньої торгівлі та зростанням італійських інвестицій в економіку України.

В майбутньому розвиток відносин між Україною та Італією повинен підкріплюватися створенням інвестиційних або коопераційних проектів, що стануть рушійною силою для розвитку стратегічних галузей України, а також для технічного переоснащення та модернізації вітчизняних підприємств за рахунок італійських новітніх технологій.

Перспективи для України у відносинах з Італією полягають не лише у стабільному збуті вітчизняної продукції і відносинах в стилі «купив-продав», а й у залученні італійських інвестицій в нашу економіку.

Українські та італійські підприємці найбільш зацікавлені у співпраці в таких галузях: металургія та машинобудування, цивільне та промислове будівництво, агропромисловий комплекс, деревообробка та меблеве виробництво, суднобудування, легка промисловість тощо. Але, зважаючи на теперішній стан економіки України, італійські підприємці досить повільно та зважено приймають рішення щодо інвестування в дані галузі, тому що існує ряд вагомих ризиків.

На сьогодні в Україні основна частина італійських інвестицій зосереджена у фінансовому, банківському секторі (Unicredit, Intesa Sanpaolo), енергетичній галузі (Eni) і харчовій промисловості (Ferrero і Campari). Крім цих та інших уже згаданих корпорацій є ще три компанії, які заслуговують згадки про свою діяльність в Україні: Marei (виробник будівельної хімії), Zeus Ceramica (керамічної плитки), а також Inblu (тканини і взуття) [1].

Для того, щоб розширити в подальшому торговельно-економічні відносини між Україною та Італією, збільшити експорт товарів і послуг та закріпити позитивні тенденції у двосторонній торгівлі. На сьогодні треба вжити заходів, які будуть спрямовані на розширення географії українського експорту в Італію, збільшення обсягів товарообігу, розвитку галузевого та регіонального співробітництва, а також проведення законодавчих заходів, щодо встановлення чіткості та прозорості в частині основних правил та регуляцій інвестиційної діяльності в Україні та проведення рішучих дій щодо бюрократії та корупції в країні.

Список використаних джерел

1. Журнал “Forbes Україна”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1400270-fabricio-romano-obsyag-italijskih-investicij-v-ukrayinu-osinyuetsya-v-4-mlrd>
2. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / Відп. ред. С. В. Віднянський. - К.: Генеза, 2004. - 616 с.
3. Курочкін Л. Італія і Україна – Взаємний інтерес // Посередник. - 31.05. 1999 - С. 9.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Посольства України в Республіці Італія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://italy.mfa.gov.ua/ua/ukraine-it/trade>
6. Спільна заява з питань економічних відносин між Урядом України і Урядом Італійської республіки. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. Офіційне видання. / За ред. А. М. Зленка. Т. II, Кн. 1. - К. 2002. - С. 332 - 334.